

Asia: VN/14432/2025

Valtioneuvoston asetus turkiseläinten hyvinvoinnista

Kohta 1

1 § Soveltamisala

-

Kohta 2

2 § Määritelmät

-

Kohta 3

3 § Turkiseläimen käsittely ja hoito

-

Kohta 4

4 § Turkiseläinten ryhmäkasvatus ja sosiaaliset suhteet

-

Kohta 5

5 § Eläimen tuotantokykyyn vaikuttaminen

-

Kohta 6

6 § Ruokinta ja juotto

-

Kohta 7

7 § Eläimen hyvinvoinnin ja pitopaikan tarkastaminen

-

Kohta 8

8 § Eläinjalostus

-

Kohta 9

9 § Turkistilan yleiset vaatimukset

-

Kohta 10

10 § Turkistilan aitaaminen ja karkuun päässeiden eläinten pyydystäminen

-

Kohta 11

11 § Eläinsuojan olosuhteet

-

Kohta 12

12 § Pitopaikan yleiset vaatimukset

-

Kohta 13

13 § Pitopaikan varusteet ja virikkeet

-

Kohta 14

14 § Voimaantulo

-

Kohta 15

15 § Siirtymäsäännökset

-

Kohta 16

Liite 1 Minkki, hilleri ja soopeli

-

Kohta 17

Liite 2 Kettu

-

Kohta 18

Liite 3 Supikoira

-

Voitte jättää lausuntonne myös tähän

Lausunto

Animalia ry kiittää lausuntopyynnöstä. Animalia vastustaa esitetyn luonnoksen hyväksymistä kokonaisuudessaan. Esitämme, että luonnos hylätään ja sen sijaan aloitetaan turkistarhauskiellon valmistelu sen kirjaamiseksi lakiin eläinten hyvinvoinnista. Alla perustelemme tarkemmin sitä, miksi luonnos on mielestämme hylättävä.

Asetusluonnos on ristiriidassa eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) kanssa. Lain pykälässä 6 sanotaan seuraavasti: ”Eläimiä on kohdeltava hyvin ja niitä kunnioitetaan. Eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kipua tai kärsimystä eikä niiden hyvinvointia saa tarpeettomasti vaarantaa.”

Lisäksi eläinten hyvinvointilain pykälässä 20 sanotaan seuraavasti: ”Eläimiä on hoidettava siten, että niillä on mahdollisuus toteuttaa liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin liittyviä olennaisia käyttäytymistarpeita. --- Eläimen hoidossa on huolehdittava myös asianmukaisista toimista sairauksien ja eläinten vahingoittumisen ennalta ehkäisemiseksi.”

Sekä pykälässä 37: ”Eläimen pysyvän pitopaikan on oltava riittävän tilava sekä muutoinkin rakenteiltaan ja varusteiltaan sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden sekä niiden olennaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen, jotka liittyvät liikkumiseen, leikkiin, lepoon, kehonhuoltoon, syömiseen, ravinnon etsintään ja ympäristön tutkimiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin.”

Tieteelliset tutkimukset osoittavat, että pienissä, verkkopohjaisissa häkeissä kasvatetut turkiseläimet eivät voi toteuttaa esimerkiksi liikkumiseen, leikkiin, ravinnon etsimiseen ja ympäristön tutkimiseen liittyviä olennaisia lajityypillisiä käyttäytymistarpeita. Tutkimukset osoittavat lisäksi, että häkkiolosuhteet aiheuttavat eläimille vakavia hyvinvointiongelmia ja kärsimystä esimerkiksi verkkopohjien, ahtauden, sosiaalisen stressin sekä eläinten käsittelyn seurauksena. Turkishäkkien

rakenteet aiheuttavat eläimille loukkaantumisia ja eläimet vahingoittavat toisiaan myös tapellessaan. On siis selvää, että turkistarhauksen jatkaminen on ristiriidassa eläinten hyvinvointilain edellä mainittujen pykälien kanssa.

Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen EFSA julkaisi 30.7.2025 tieteellisen näkemyksensä turkiseläinten hyvinvoinnista EU:ssa. Raportti nostaa esiin lukuisia tekijöitä, jotka aiheuttavat kaikille turkistarhoilla kasvatetuille eläinlajeille vakavia hyvinvointiongelmia. Raportin mukaan nykymuotoinen turkistarhaus rajoittaa eläinten liikkumista, estää luontaisen tutkimis- ja ravinnonhakukäyttäytymisen toteuttamista sekä aiheuttaa eläimille ali- ja ylistimulaatiota, jotka johtuvat häkkien ahtaudesta ja virikkeettömyydestä sekä sosiaalisesta stressistä.

Lajikohtaisiksi keskeisiksi ongelmiksi EFSA:n raportissa mainitaan muun muassa minkeillä esiintyvät pehmytkudos- ja ihovauriot, eläinten käsittelystä niille aiheutuva stressi, sinikettujen eli naalien liikkumisvaikeudet, hopeakettujen eli punakettujen kokema sosiaalinen stressi sekä supikoirien liikkumisvaikeudet sekä sosiaalisesta eristyksestä aiheutuva stressi. EFSA toteaaakin raportissaan, että näiden hyvinvointiongelmiin ehkäisy tai merkittävä lieventäminen ei ole mahdollista nykyisessä järjestelmässä. Koska nyt esitetty asetusluonnos ei tuo huomattavaa muutosta nykyiseen kasvatustarhojen järjestelmään esimerkiksi kieltämällä verkkopohjalla kasvattamisen, lisäämällä eläimille huomattavasti tilaa, mahdollistamalla kiipeilemisen sekä minkeille uimisen ja ketuille kaivamisen, on luonnos huomattavassa ristiriidassa EFSA:n näkemysten kanssa.

Pykäläkohtaisia huomioita

Alla otamme kantaa räikeimmin eläinten hyvinvointiongelmia aiheuttaviin pykäliin, jotka yhdessä ja erikseen toimivat perusteluna vaatimallemme turkistarhauskiellolle.

Asetusluonnoksen pykälässä 6 määritellään, että jatkuvaa vedensaantia ei edellytetä samana vuonna syntyneiden vieroitettujen pentujen, eikä siitoksesta poistettujen eläinten pysyvässä pitopaikassa silloin, kun vesi sääolosuhteiden takia jäätyy. Näille eläimille on tällöin tarjottava sulaa vettä vähintään kolme kertaa päivässä. Valvontaa suorittavat läänineläinlääkärit ovat omassa lausunnossaan todenneet, että käytännössä esitetty veden tarjoaminen kolme kertaa päivässä ei ole uskottavaa ja tätä on käytännössä mahdotonta valvoa. Animalia yhtyy läänineläinlääkäreiden näkemykseen ja pitää tätä poikkeusta räikeänä esimerkkinä tilanteesta, jossa taloudelliset syyt ajavat eläinten hyvinvoinnin edelle.

Pykälässä 11 määritellään eläinsuojan olosuhteista. Pykälässä ei huomioida ulkona kasvatettavien eläinten altistumista ankarillekin sääoloille. Esimerkiksi pitkät hellejaksot aiheuttavat häikeissä peltikattojen alla kasvatettaville eläimille huomattavaa lämpöstressiä ja altistavat ne lämpöhalvaukselle. Jos eläimiä ei ole mahdollista suojata äärimmäisiltä sääolosuhteilta, rikotaan eläinten hyvinvointilain pykälää 6.

Pykälässä 12 sallittaisiin edelleen eläinten kasvatus verkkopohjaisissa häkeissä. EFSA:n näkemyksen mukaan nykyinen lattiamateriaali eli verkkopohja muun muassa rajoittaa eläinten liikkumista, estää kettujen kaivamis- ja hyppimiskäyttäytymistä, aiheuttaa siniketuille ja supikoirille jalkavikoja sekä minkeille kudusvaurioita. Verkkopohjan aiheuttamia hyvinvointiongelmia ei EFSA:n mukaan voida estää tai merkittävästi lieventää nykyisissä kasvatusolosuhteissa. Pykälä on ristiriidassa eläinten hyvinvointilain pykälän 37 kanssa. Pykälä on ristiriidassa myös itsensä kanssa, sillä pykälän toisessa momentissa todetaan, että pitopaikkojen materiaalit eivät saa aiheuttaa vaaraa eläinten hyvinvoinnille. Näiden seikkojen vuoksi eläinten kasvatus verkkopohjalla tulisi kieltää kokonaan.

Pykälässä 13 määritellään, että eläimillä on käytettävissä vähintään kahta erilaista pureskeluun, leikkiin ja tutkimiseen kannustavaa materiaalia. EFSA:n raportissa todetaan, että nykyisten kaltaisten häkkien virikkeistäminen ei ole mahdollista niin, että eläinten olennaiset lajityypilliset käyttäytymistarpeet voisivat toteutua. Tämä edellyttäisi esimerkiksi uima-altaan tarjoamista minkeille sekä kaivamiseen ja hyppimiseen sopivan pohjamateriaalin tarjoamista ketuille sekä eläimen käytössä olevan tilan huomattavaa kasvattamista, jotta eläimet pystyvät hyödyntämään virikkeitä. Pykälän vaatimukset ovat siis täysin riittämättömiä verrattuna EFSA:n näkemykseen. Pykälä ei myöskään toteuta eläinten hyvinvointilain pykälän 20 vaatimuksia.

Pykälässä 15 esitetyt siirtymäsäännökset ovat eläinten kannalta kohtuuttomia ja ne vesittävät asetuksen tavoitteen eläinten hyvinvoinnin parantamisesta kokonaan. Oikeuskanslerin antamassa lausunnossa todetaan, että pitkien siirtymäaikojen perusteleminen taloudellisilla syillä on kyseenalaista ja että luonnoksessa esitetyt perustelut taloudellisille vaikutuksille ovat heikot. Oikeuskansleri haluaakin kiinnittää ministeriön vakavaa huomiota ehdotettaviin siirtymäaikoihin. Oikeuskanslerin mukaan asetukseen ei tule sisällyttää sellaisia siirtymäaikoja, jotka tosiasiallisesti tarkoittavat lain muuttumista tehottomaksi. Animalia yhtyy oikeuskanslerin edellä mainittuihin näkemyksiin.

Liitteessä 1 esitetään täysikasvuisen minkin häkin kooksi vähintään 3660 cm² niin, että häkin leveyden on oltava vähintään 30 cm ja pituuden vähintään 70 cm. Häkkien leveys pysyisi siis samana kuin tällä hetkellä. EFSA:n raportissa todetaan, että nykyiset minkkihäkit rajoittavat niiden liikkumavapautta ja sekä lajityypillisten käyttäytymistarpeiden toteuttamista, kuten leikkimistä ja ravinnonhakukäyttäytymistä. Ahtaus lisää myös eläinten keskinäisiä tappeluita ja aiheuttaa sosiaalista stressiä. Nyt esitetty 0,105 m² lisäys minkkihäkkien kokoon ei olennaisesti tulisi muuttamaan ahtaiden häkkien aiheuttamia vakavia hyvinvointiongelmia. Luonnoksessa ei määritellä minkkien pesäkoppien vähimmäiskokoa, vaikka EFSA:n raportin mukaan nykyisin käytössä olevat pesäkopit ovat liian ahtaita ja vaikeuttavat eläinten lepäämistä, erityisesti jos häkissä on useita nuoria minkkejä tai isoja siitosuroksia. Pykälä on myös ristiriidassa eläinten hyvinvointilain pykälien 20 ja 37 kanssa.

EFSA:n mukaan metalliverkkopohja rajoittaa minkkien olennaisten käyttäytymistarpeiden toteuttamista ja aiheuttaa minkeille pehmytkudosvaurioita jalkoihin. Luonnoksessa ei kuitenkaan kielletä minkkien kasvattamista verkkopohjalla, mikä on vastoin EFSA:n näkemystä.

Liitteessä 1 minkeille ehdotetaan kahta virikettä häkkiin. EFSA:n raportin mukaan minkit kärsivät häkeissä muun muassa vakavista stereotyyppisistä käytöksistä, ne eivät pysty toteuttamaan ravinnonhankintaan liittyviä käytöstarpeitaan eivätkä ne pysty hyödyntämään tilaa kolmiulotteisesti. Minkit tarvitsevat monipuolista ympäristöä, jota kaksi häkissä olevaa virikettä eivät millään tasolla korvaa. EFSA korostaa myös uimismahdollisuuden tärkeyttä minkeille. Avoimen veden puuttuminen estää minkkien tutkimis- ja ravinnonhankintakäyttämistä, leikkimistä ja aiheuttaa niille turhautumista ja stressiä. Pykälä on myös ristiriidassa eläinten hyvinvointilain pykälän 20 kanssa.

Liitteessä 2 esitetään täysikasvuiselle naarasketulle 1,2 m² kokoista häkkiä ja täysikasvuiselle urosketulle 2,4 m² kokoista häkkiä sekä emolle pentuineen 2,4 m² kokoista häkkiä. Häkkien korkeus olisi vähintään 70 cm. Naaraskettujen häkkikokoa kasvatettaisiin siis 0,4 m² ja uroskettujen 1,6 m² nykytilanteeseen verrattuna. Häkkien korkeutta ei lisättäisi nykytilanteesta eikä verkkopohjaa kiellettäisi.

EFSA:n raportissa todetaan kettujen nykyisistä häkeistä muun muassa, että nykyiset häkkikoot sekä niiden matala korkeus (noin 70 cm) rajoittavat vakavasti mahdollisuuksia lisätä häkkeihin virikkeellisyttä ja perustaa toiminnallisia alueita (esimerkiksi aktiivisuudelle, levolle ja tarpeiden tekemiselle). EFSA:n mukaan 70 cm korkeus heikentää kettujen hyvinvointia estämällä esimerkiksi myyrähypyt. Vaikka EFSA:n raportissa ei esitetä ehdotusta häkkikoosta, joka mahdollistaisi eläinten liikkumisen, leikkimisen, tutkimisen ja ravinnonhakukäytöksen, on selvää, että ehdotetut lisäykset häkkien pohjapinta-alassa eivät ole riittäviä, jotta eläinten olennaiset lajityypilliset käyttäytymistarpeet voisivat toteutua.

EFSA peräänkuuluttaa myös häkkien kolmiulotteisuutta, jota ei tässä luonnoksessa myöskään huomioida. EFSA pitää lisäksi verkkopohjaa ketuille vakavia hyvinvointiongelmia, kuten jalkasairauksia, aiheuttavana.

EFSA:n raportissa korostetaan useaan otteeseen, että kaivaminen, myyrähypyt sekä ravinnonetsimiskäyttäytyminen ovat ketuille tärkeitä lajityypillisiä käyttäytymistarpeita, ja näiden toteuttamiseksi ketut tarvitsevat hiekkaa tai muuta maaperää. Tätä tarvetta ei ole huomioitu luonnoksessa lainkaan. Kaksi häkissä olevaa virikettä eivät merkittävästi monipuolista olosuhteita. Liite 2 on siten myös ristiriidassa eläinten hyvinvointilain pykälien 20 ja 37 kanssa.

Liitteessä 2 esitetään ketuille vetäytymistilaa, joka tarkoittaa kahta umpinaista seinää. EFSA:n raportissa todetaan, että pesäkopit ovat ketuille tärkeitä vetäytymispaikkoja ja ne vähentävät eläinten stressiä ja pelokkuutta. Kaksi seinää eivät vastaa EFSA:n suositusta pesäkopista.

Liitteessä 3 esitetään vaatimukset supikoirien kasvatusolosuhteille. Esitetyt olosuhteet, eli liian pienet, virikkeettömät ja verkkopohjaiset häkit, aiheuttavat supikoirille hyvin pitkälti samoja ongelmia kuin ketuille, ja myös EFSA nostaa esiin vastaavia vakavia hyvinvointiongelmia supikoirilla. Verkkopohjaisessa, virikkeettömässä ja ahtaassa häkissä kasvattaminen ei mahdollista supikoirien olennaisten lajityypillisten käyttäytymistarpeiden toteuttamista, kuten leikkimistä ja muuta sosiaalista kanssakäymistä, ravinnonhakukäyttäytymistä, tutkimista ja kolmiulotteista liikkumista. Lisäksi ehdotetut kasvatusolosuhteet rajoittaisivat myös jatkossa supikoirien sosiaalista kanssakäymistä, mikä aiheuttaa niille eristämisestä johtuvaa stressiä.

Lisäksi haluamme todeta, että asetuksen yhteydessä julkaistu perustelumuuksio ei huomioi eläinten lajityypillisiä käyttäytymistarpeita kuin pintapuolisesti. Muistiossa ei huomioida EFSA:n luettelemia turkistarhoilla kasvatettavien lajien lajityypillisiä käyttäytymistarpeita eikä sitä, miten muutostenkin jälkeen eläinten oikeus lajityypillisten käyttäytymistarpeiden toteuttamiseen jäisi vakavasti puutteelliseksi.

Loppupäätelmät

EFSA:n raportin johtopäätösten mukaan turkiseläinten hyvinvointiongelmiin merkittäväksi vähentämiseksi olisi nykyinen häkkijärjestelmä muutettava tilavammiksi ja virikkeellisemmiksi aitauksiksi. EFSA:n mukaan tämä parantaisi merkittävästi eläinten hyvinvointia ja niiden kykyä tyydyttää lajityypillisiä käyttäytymistarpeitaan, kuten liikkumista, ravinnon etsimistä ja ympäristön tutkimista.

On kuitenkin selvää, että jos turkisetukseen kirjataan EFSA:n ehdottamat tarvittavat parannukset, kuten minkeille mahdollisuus uimaveteen, ketuille mahdollisuus kaivamiseen ja kaikille eläimille huomattavasti enemmän tilaa sekä kiinteä pohjamateriaali, tulee turkistarhaus loppumaan liiketaloudelliseen mahdottomuuteensa. Jo nyt ala on taloudellisessa kriisissä eikä tarhaajilla ole varaa tehdä eläinten hyvinvointia parantavia muutoksia, eivätkä pankit myönnä uusia lainoja turkistarhayrityksille. Olisikin myös tarhaajien kannalta kestävin ratkaisu, että turkistarhaus yksiselitteisesti kielletään. Jos nyt käsittelyssä oleva asetus hyväksytään, jatkuu turkistarhaajien epävarmuus alan tulevaisuudesta. Yli puolelle tarhaajista turkistarhaus on osa-aikaista toimintaa ja sivuelinkeino. Tarhauksen salliminen edelleen ei kannusta heitä kehittämään muita tulonlähteitä, joilla kattaa esimerkiksi yritystoiminnan lainojen kustannukset.

Julaisuudessa olleista tiedoista on tullut selkeästi ilmi, että turkisetusta on valmisteltu tiiviisti turkisalan kanssa. Esimerkiksi eläinjärjestöt eivät ole päässeet vaikuttamaan asetuksen valmisteluun viime vuosina. Tämä on hyvän hallintotavan vastaista ja näkyy selkeästi myös asetukseen kirjattujen muutosten heikkona tasona.

Turkistarhauksen aiheuttama pandemiariski on jo konkretisoitunut koronaviruksen ja lintuinfluenssan levitessä Euroopan turkistarhoilla. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos THL on antanut maa- ja metsätalousvaliokunnalle aiheesta koskevan lausunnon 15.11.2024. Lausunnossaan THL toteaa, että turkistarhauksen jatkaminen nyky muodossaan muodostaa jatkuvan riskin koronapandemiaakin vakavammalle pandemialle. THL:n mukaan turkistarhauksen jatkaminen edellyttäisi, että turkistarhauksessa bioturvallisuus- ja tartuntariskejä ehkäisevät hygieniatoimet nostettaisiin valvotusti vähintään elintarviketuotannon tasolle. Jos näiden toimenpiteiden toteuttaminen on mahdotonta, THL arvioi, ettei turkistarhaustoimintaa tulisi jatkaa.

Samaan aikaan EU-komissio harkitsee turkistarhauksen kieltämistä EU:ssa Fur Free Europe – aloitteen seurauksena. Eurooppalainen Fur Free Europe -kansalaisaloite käynnistyi toukokuussa 2022 yli 80 kansalaisjärjestön voimin. Turkistarhauksen ja turkisten myynnin kieltäminen aloite saavutti 1,5 miljoonaa vahvistettua allekirjoitusta ja eteni Euroopan komission käsittelyyn. Euroopan komissio vastasi joulukuussa 2023, että se harkitsee turkistarhauksen sekä turkistuotteiden myynnin kieltämistä. Komissio on luvannut antaa lopullisen vastauksensa aloitteeseen alkuvuodesta 2026.

Yli 80 prosenttia suomalaisista vastustaa nyky muotoisen turkistarhauksen sallimista. Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan kansalaisaloite turkistarhauksen kieltämiseksi Suomessa. Turkistarhauksen tulevaisuudesta päätettäessä tulisikin huomioida myös kansalaismielipide.

Animalia luovutti maa- ja metsätalousministerille 7.8.2025 vetoituksen, jossa 30 159 henkilöä vaati turkisasetuksen valmistelun keskeyttämistä ja turkistarhauskiellon kirjaamista eläinten hyvinvointilakiin.

Kaikista edellä mainituista syistä johtuen Animalia vaatii, että asetuksen valmistelu keskeytetään. Sen sijaan olisi aloitettava turkistarhauskiellon kirjaaminen eläinten hyvinvointilakiin.

Uotila Laura
Animalia ry